RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

nr. 212.813 van 28 april 2011
in de zaken A. 191.173/VII-37.316 (I)
A. 191.175/VII-37.319 (II)
A. 191.211/VII-37.318 (III).

In zake : Greet ALLIET, in haar hoedanigheid van curator over het faillissement van de NV SERVI-LAB
kantoor houdend te 8755 Ruiselede
Bruggestraat 22
alwaar woonplaats wordt gekozen
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Paul Bekaert

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jan Bergé
kantoor houdend te 3000 Leuven
Naamsestraat 165
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de beroepen

1.1. Het eerste beroep, ingesteld op 21 januari 2009, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur van 21 november 2008 houdende uitspraak over het beroep aangetekend tegen de beslissing van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (hierna : OVAM) van 5 mei 2006, waarbij deze beslist dat de NV Servi-Lab niet aantoont dat zij conform de bepalingen van artikel 31 van het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering (hierna : bodemsaneringsdecreet) niet verplicht is om tot bodemsanering over te gaan (zaak A. 191.173/VII-37.316).

1.2. Het tweede beroep, ingesteld op 21 januari 2009, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur van 21 november 2008 houdende uitspraak over de beroepen aangetekend tegen de beslissing van OVAM van 29 november 2004, houdende conformverklaring van het "Beschrijvend bodemonderzoek laboratoriumgroothandel en voormalig laboratorium Ten Hovestraat 1 te 8700 Tielt (…)" aan de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet en tegen de beslissing van OVAM van 3 december 2004, waarbij aan de NV Servi-Lab een termijn van 90 kalenderdagen wordt opgelegd tot het opstellen en indienen van het bodemsaneringsproject voor de gemengde bodemverontreiniging met tetrachloormethaan in het vaste deel van de aarde en in het grondwater (zaak A. 191.175/VII-37.319).

1.3. Het derde beroep, ingesteld op 15 januari 2009, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur van 19 november 2008 houdende uitspraak over de beroepen aangetekend tegen de beslissing van OVAM van 29 november 2004, houdende conformverklaring van het "Beschrijvend bodemonderzoek laboratoriumgroothandel en voormalig laboratorium Ten Hovestraat 1 te 8700 Tielt (…)" aan de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet en tegen de beslissing van OVAM van 3 december 2004, waarbij aan de BVBA Waste Control een termijn van 90 kalenderdagen wordt opgelegd tot het opstellen en indienen van het bodemsaneringsproject voor de gemengde bodemverontreiniging met tetrachloormethaan in het vaste deel van de aarde en in het grondwater (zaak A. 191.211/VII-37.318).

II. Verloop van de rechtsplegingen

2. De verwerende partij heeft in alle zaken een memorie van antwoord ingediend en de verzoekster heeft in alle zaken een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Peter Provoost heeft een verslag opgesteld.

De verzoekster heeft in alle zaken een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 17 maart 2011.

Kamervoorzitter Luc Hellin heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Valerie Soenen, die loco advocaat Paul Bekaert verschijnt voor de verzoekster, en advocaat Jan Bergé, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Peter Provoost heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De beroepen betreffen een vastgestelde bodemverontreiniging op gronden aan de Ten Hovestraat te Tielt, op de percelen kadastraal gekend als Tielt, afdeling 3, sectie H, perceel nrs. 170 K, 170 X en 170 W, en op het openbaar domein. Op het perceel nr. 170 K heeft de eigenaar, de BVBA Effilaar, van 1985 tot 2002 een inrichting voor de recuperatie van textielafval geëxploiteerd. De percelen nrs. 170 X en 170 W zijn eigendom van Jozef De Leersnyder en zijn toenmalige echtgenote, totdat de eigenaars bij notariële akte van 31 januari 1994 de patrimoniumvennootschap de NV Immo-Del oprichten, en er onder meer deze percelen, met daarop een magazijn en aanhorigheden, inbrengen. Bij notariële akte

van 15 februari 1994 richten dezelfde personen ook de NV Servi-Lab op. Jozef De Leersnyder is gedelegeerd bestuurder van beide vennootschappen. De NV Immo-Del verhuurt het onroerend goed aan de NV Servi-Lab.

Jozef De Leersnyder exploiteerde ter plaatse sinds halfweg de jaren '80 een "labo voor scheikundig onderzoek met bijgaande opslag van chemicaliën" en een "inrichting voor de aanmaak en de opslag van reactieven en scheikundige producten en de opslag van cyanideverbindingen". De NV Servi-Lab heeft na haar oprichting deze vergunningen overgenomen.

Van maart 1987 tot december 1990 is in de gebouwen de CVBA Silortho actief waarvan Jozef De Leersnyder één van de vennoten is.

Vanaf 1 maart 1991 verhuurt Jozef De Leersnyder een deel van de gebouwen en installaties aan de BVBA Waste Control, "om aangewend te worden als laboratorium en adviesbureau voor afvalstoffen in de meest ruime zin". Op 15 juli 1994 meldt de BVBA Waste Control de exploitatie van een inrichting klasse 3, "zijnde een laboratorium (...) met opslag van gas in verplaatsbare recipiënten (...) en lozen van (normaal huisafvalwater) in riool".

De NV Immo-Del verleent ook een opstalrecht aan de NV Servi-Lab op perceel nr. 170 X, waarna deze bijkomende gebouwen en installaties optrekt. Een deel van deze nieuwe gebouwen wordt vanaf 1 september 1995 verhuurd aan de BVBA Waste Control. Naar aanleiding van een ongeval met een giftig product in de lokalen van de NV Servi-Lab en van een gerechtelijk onderzoek tegen de NV Servi-Lab inzake inbreuken op onder meer milieuwetgeving, ontstaat een gerechtelijke betwisting tussen huurder en verhuurder, als gevolg waarvan de handelshuurovereenkomst door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge wordt ontbonden. De huurder heeft reeds op 30 december 1996 de lokalen volledig ontruimd.

3.2. Naar aanleiding van een voorgenomen overdracht wordt in opdracht van de BVBA Effilaar een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd op haar perceel nr. 170 K. Er wordt verontreiniging van het grondwater met gechloreerde koolwaterstoffen vastgesteld, die volgens het verslag vermoedelijk afkomstig is van het naastgelegen bedrijfsterrein van de NV Servi-Lab, met name van de percelen nrs. 170 W en 170 X. OVAM laat op 15 september 2000 weten er voorlopig van uit te gaan dat de BVBA Effilaar niet saneringsplichtig is en dat de overdracht kan doorgaan, maar er dient wel een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd te worden.

In opdracht van de NV Servi-Lab wordt eveneens een periodiek oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd op de percelen nrs. 170 X en 170 W waarbij verontreiniging van het grondwater met gechloreerde koolwaterstoffen wordt vastgesteld, met overschrijding van de bodemsaneringsnormen. De verontreiniging kan "gemengd" zijn, in de zin van het bodemsaneringsdecreet en een beschrijvend bodemonderzoek is nodig.

Op 6 februari 2001 laat OVAM aan de BVBA Effilaar weten dat het inmiddels uitgevoerde oriënterend bodemonderzoek in opdracht van de NV Servi-Lab niet toelaat te besluiten dat de verontreiniging op haar perceel nr. 170 K afkomstig is van deze naastgelegen percelen. De BVBA Effilaar antwoordt van mening te zijn dat de verontreiniging wel afkomstig is van de naastgelegen percelen. OVAM verwerpt op 1 juni 2001 dit standpunt en het door de BVBA Effilaar ingediende administratief beroep wordt op 21 september 2001 door de bevoegde Vlaamse minister verworpen. Een vordering tot schorsing, ingesteld voor de Raad van State, is verworpen bij arrest nr. 110.977 van 3 oktober 2002. Intussen heeft de BVBA Effilaar het opgelegde beschrijvend bodemonderzoek laten uitvoeren. Op grond van dat onderzoek laat OVAM op 21 november 2002 weten van oordeel te zijn dat de verontreiniging afkomstig is van de naastgelegen percelen.

Ingevolge het oriënterend bodemonderzoek op de percelen nrs. 170 X en 170 W maant OVAM zowel de NV Servi-Lab als de BVBA Waste Control aan om een beschrijvend bodemonderzoek uit te voeren.

De BVBA Waste Control vraagt om vrijgesteld te worden van saneringsplicht, wat wordt geweigerd door OVAM en, in beroep, ook door de bevoegde Vlaamse minister. Het annulatieberoep voor de Raad van State tegen dit besluit, gekend onder zaak A. 112.873/VII-25.065, is nog hangende.

Aangezien noch de NV Servi-Lab, noch de BVBA Waste Control ingaan op de aanmaning om een beschrijvend bodemonderzoek uit te voeren, laat OVAM dit ambtshalve doen. Het verslag "Beschrijvend bodemonderzoek laboratoriumgroothandel en voormalig laboratorium" van 7 september 2004 bespreekt zeven verontreinigingscontouren. Op 29 november 2004 verklaart OVAM het beschrijvend bodemonderzoek conform aan de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet.

3.3. Op 3 december 2004 legt OVAM aan de NV Servi-Lab met betrekking tot de gemengde bodemverontreiniging een termijn van 90 kalenderdagen op voor het opstellen en indienen van een bodemsaneringsproject. Met betrekking tot de historische verontreiniging met trichloormethaan kondigt OVAM aan dat de percelen zullen worden aangewezen als historisch verontreinigde grond waar bodemsanering moet plaatsvinden. De BVBA Waste Control ontvangt een gelijkaardige mededeling.

De NV Servi-Lab dient een administratief beroep in, zowel tegen de conformverklaring van het beschrijvend bodemonderzoek, als tegen de opgelegde termijn voor het opstellen en indienen van een bodemsaneringsproject. Op 21 november 2008 wordt dit beroep verworpen . Dit is het bestreden besluit in de tweede zaak (zaak A. 191.175/VII-37.319).

Ook de BVBA Waste Control tekent administratief beroep aan, respectievelijk tegen de conformverklaring en tegen de opgelegde termijn voor het opstellen en indienen van een bodemsaneringsproject. Op 19 november 2008 wordt het beroep tegen de conformverklaring van het beschrijvend bodemonderzoek verworpen, maar wordt het beroep tegen de termijn voor het opstellen en indienen van een bodemsaneringsproject gegrond bevonden. De BVBA Waste Control wordt niet saneringsplichtig geacht. Dit is het bestreden besluit in de derde zaak (zaak A. 191.211/VII-37.318).

3.4. Op 21 maart 2005 wijst de bevoegde Vlaamse minister de drie kwestieuze percelen aan als historisch verontreinigde grond waar bodemsanering moet plaatsvinden, bij toepassing van artikel 30, § 2, van het bodemsaneringsdecreet. Op 10 februari 2006 maant OVAM de NV Servi-Lab aan om tot bodemsanering over te gaan voor de historische verontreiniging op de drie kwestieuze percelen en een bodemsaneringsproject te bezorgen vóór 31 maart 2006.

De vraag van de NV Servi-Lab om van de saneringsplicht te worden vrijgesteld wordt op 5 mei 2006 door OVAM afgewezen. De NV Servi-Lab dient een administratief beroep in. Op 21 november 2008 wordt dit beroep verworpen. Dit is het bestreden besluit in de eerste zaak (zaak A. 191.173/VII-37.316).

3.5. De NV Servi-Lab wordt bij vonnis van de rechtbank van koophandel te Brugge van 17 september 2007 failliet verklaard.

IV. Samenhang

4. In het belang van een goede rechtsbedeling is het aangewezen de beroepen wegens samenhang samen te behandelen en te beslechten.

V. Ontvankelijkheid van het beroep in de derde zaak (zaak A. 191.211/VII-37.318)

5. De verwerende partij werpt op dat het verzoekschrift laattijdig is ingediend.

6. De verzoekster repliceert dat het bestreden besluit per aangetekend schrijven van 20 november 2008 aan haar ter kennis is gebracht, dat haar annulatieberoep op 14 januari 2009 per aangetekend schrijven aan de griffie van de Raad van State is verstuurd en dat zij een brief van 19 januari 2009 van de griffie van de Raad van State heeft ontvangen met de uitnodiging uitdrukkelijk woonplaats te kiezen en haar verzoekschrift aldus te regulariseren binnen de vijftien dagen. Zij stelt dat zij binnen de termijn van vijftien dagen haar verzoekschrift heeft geregulariseerd zodat haar verzoek tot nietigverklaring tijdig is neergelegd en ontvankelijk is.

Beoordeling

7. Het bestreden besluit dateert van 19 november 2008. Uit het dossier blijkt dat het verzoekschrift tot nietigverklaring een poststempel van 15 januari 2009 draagt. Per schrijven van 19 januari 2009 heeft de griffie van de Raad van State aan de verzoekster verzocht het verzoekschrift te regulariseren binnen een termijn van vijftien dagen na ontvangst van het schrijven, wat gebeurd is per brief afgestempeld op 23 januari 2009.

Het annulatieberoep is ontvankelijk.

VI. Onderzoek van de middelen

A. Verzoekschriften

Eerste zaak

8.1. De verzoekster roept in een eerste middel de schending in van artikel 2 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna : motiveringswet) doordat de verwerende partij zich zou beperken tot het verwijzen naar andere stukken waarvan niet bewezen is dat zij afdoende zijn gemotiveerd. Gelet op het belang van de beslissing en de gevolgen ervan, had het eerste bestreden besluit volgens haar uitgebreider gemotiveerd moeten worden. Zij stelt voorts dat de motivering onvoldoende concreet en precies is en niet gesteund is op draagkrachtige motieven.

8.2. In een tweede middel roept de verzoekster de schending in van "het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur en van de materiële motiveringsplicht". Zij meent dat de verwerende partij is uitgegaan van foutieve feitelijke gegevens, op basis waarvan zij ten onrechte de eerste beroepen beslissing zou hebben bevestigd, en dat het kwestieuze beschrijvend bodemonderzoek geen correct verslag geeft. Zij verwijst naar haar administratief beroep en zet uiteen dat perceel nr. 170 K geen eigendom is van de NV Servi-Lab, dat deze laatste een technisch verslag heeft bijgebracht waaruit volgens haar blijkt dat de bodem- en grondwaterverontreiniging met chloormethanen en chloorethenen ontstaan is op perceel nr. 170 K, minstens dat zulks niet uitgesloten kan worden. Zij wijst erop dat het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 concludeert dat het aanduiden van de verantwoordelijke niet evident is, omdat er op de plaats, waar de verontreiniging is ontstaan, twee bedrijven actief zijn geweest die in dezelfde riolering geloosd hebben, namelijk de NV Servi-Lab en de BVBA Waste Control. Zij stelt voorts dat zij geen verwijzingen aanvaardt naar het beschrijvend bodemonderzoek, uitgevoerd in opdracht van de BVBA Effilaar, omdat dit volgens haar bedoeld is om de BVBA Effilaar uit de wind te zetten en te herleiden is tot "volstrekt onwetenschappelijke en ontoelaatbare gissingen". Volgens haar is er geen objectieve analyse geweest die toelaat te besluiten dat de gevonden verontreiniging enkel afkomstig kan zijn van Jozef De Leersnyder en de NV Servi-Lab. Zij citeert hiertoe uit een "evaluatierapport" van het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004, uitgevoerd door de BVBA Universoil ten behoeve van de NV Servi-Lab :

"Besluitvorming
De activiteiten van Servi-lab in het betreffende lokaal (burelen in de periode 1985-1989) zijn van die aard dat deze onmogelijk hebben kunnen geleid tot bodemverontreiniging. Een plausibele verklaring voor de grond- en grondwaterverontreiniging met trichloormethaan zou kunnen zijn dat de rioolbuis werd aangevreten door de corrosieve producten toegepast door Silortho en dat vervolgens door Waste control extractievloeistoffen werden geloosd in de aangevreten rioolbuis".

8.3. De verzoekster roept in een derde middel de schending in van artikel 11 van het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (hierna : bodemdecreet). Zij stelt dat het tijdstip van bodemverontreiniging de saneringsplicht bepaalt, dat de BVBA Waste Control op het ogenblik van de bodemverontreiniging de exploitant was en de vervuiling heeft veroorzaakt en bijgevolg overeenkomstig artikel 11, 1°, van het bodemdecreet verplicht is de verontreinigde grond te saneren en een bodemsaneringsproject uit te voeren.

8.4. In een vierde middel voert de verzoekster de schending aan van de artikelen 12 en 23 van het bodemdecreet. Zij stelt dat zij ten onrechte wordt aangeduid als exploitant op het perceel nr. 170 K, waar de BVBA Effilaar de exploitant was, en wijst erop dat op 1 juni 2001 door OVAM beslist is dat de BVBA Effilaar niet aantoont te voldoen aan de voorwaarden van artikel 10 van het bodemsaneringsdecreet en dat de eigenaar bijgevolg verplicht is om in te gaan op de aanmaning tot het uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek. Zij stelt voorts dat er volgens haar geen onderscheid is tussen de beslissing van OVAM van 3 december 2004 waarbij aan de NV Servi-Lab een termijn van 90 kalenderdagen wordt opgelegd waarbinnen het bodemsaneringsproject moet worden opgesteld, en de aanmaning van 10 februari 2006 om een bodemsaneringsproject op te stellen. Volgens haar laat OVAM na om het verschil te maken tussen gemengde en historische verontreiniging en wordt in het bestreden besluit niet precies aangeduid om welke bodemverontreiniging het gaat. Zij meent dat het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 niet tot het besluit leidt dat de NV Servi-Lab de bodemverontreiniging heeft veroorzaakt en dat de precieze

duiding en lokalisatie van de verontreinigingscontouren van het grootste belang is. Met betrekking tot perceel nr. 170 K verwijst zij opnieuw naar het verslag van haar technisch expert, de BVBA Universoil, dat concludeert dat bodem- en grondwaterverontreiniging met chloormethanen en chloorethenen ontstaan is op perceel nr. 170 K, minstens dat zulks niet uitgesloten kan worden, en dat dit perceel een perceel betreft waar de verontreinigende stoffen of organismen op of in de bodem zijn terechtgekomen. Volgens haar staat vast dat de NV Servi-Lab de verontreiniging niet veroorzaakt heeft, noch dat zij als saneringsplichtige kan worden aangesproken en dat de beslissing van OVAM van 21 november 2002 gebaseerd is op de éénzijdige berichtgeving door de BVBA Effilaar. Met betrekking tot de percelen nrs. 170 W en 170 X verwijst zij eveneens naar het verslag van de BVBA Universoil om te stellen dat de oorzaak van de verontreining te wijten is aan de exploitatie door de BVBA Waste Control en dat zij de kwestieuze burelen waar de verontreiniging is ontstaan, destijds niet gebruikte zodat zij meent te voldoen aan de voorwaarden van artikel 23, § 1, van het bodemdecreet.

8.5. De verzoekster voert in een vijfde middel de schending aan van het rechtsbeginsel "actori incumbit probatio (art. 870 Ger. W.)" doordat de verwerende partij volgens haar niet aantoont dat de NV Servi-Lab saneringsplichtig is, dat alle beschuldigingen gebaseerd zouden zijn op "gissingen, veronderstellingen, eenzijdige beschuldigingen van derden die zichzelf willen vrijpleiten" en dat alle vaststellingen en besluiten in de voorwaardelijke zin zijn opgesteld.

Tweede zaak

9.1. Het eerste middel is identiek aan het eerste middel in de eerste zaak.

9.2. In een tweede middel roept de verzoekster de schending in van "het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur en van de materiële

motiveringsplicht alsook van art. 39 Bodemdecreet". Dit middel is grotendeels gelijkluidend aan het tweede middel in de eerste zaak. De verzoekster voegt toe dat er, omwille van de door de NV Servi-Lab opgeworpen bezwaren aangaande de feitelijke uitgangspunten, zoals uiteengezet in het verslag van de BVBA Universoil, aanvullende onderzoeksverrichtingen hadden moeten worden opgelegd, in plaats van het beschrijvend bodemonderzoek conform te verklaren.

9.3. In een derde middel voert de verzoekster de schending aan van de artikelen 11 en 12 van het bodemdecreet. Zij stelt dat het (tweede) bestreden besluit niet motiveert op welke grond de NV Servi-Lab als saneringsplichtige persoon kan worden aangeduid, ook niet voor perceel nr. 170 K, en dat het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 met betrekking tot de verontreiniging met tetrachloormethaan stelt dat de uiteindelijke saneringsplichtige niet eenduidig kan worden aangewezen. Zij meent dat geen enkel onderzoek toelaat met zekerheid te stellen dat de verontreiniging tot stand zou zijn gekomen door toedoen van de NV Servi-Lab.

9.4. De verzoekster voert in een vierde middel de schending aan "van het rechtsbeginsel Actori incumbit probatio (art. 870 Ger. Wb.)" zoals in het vijfde middel in de eerste zaak. Zij meent dat OVAM en de verwerende partij de feiten moeten bewijzen die zij opwerpen en dat het beschrijvend bodemonderzoek, opgesteld in opdracht van de BVBA Effilaar, valse betichtingen bevat zodat dit niet aan haar tegenstelbaar is.

Derde zaak

10.1. Het eerste middel is identiek aan het eerste middel in de twee andere zaken.

10.2. Het tweede middel is gelijkluidend aan het tweede middel in de eerste zaak.

10.3. Het derde middel is identiek aan het derde middel in de eerste zaak.

10.4. De verzoekster voert in een vierde middel de schending aan van de artikelen 10, 37, 44 en 50 van het bodemsaneringsdecreet. Zij stelt dat de BVBA Waste Control bij de beëindiging van haar activiteiten als handelshuurder een bodemsaneringsproject moest indienen en dat zij moest saneren.

10.5. Het vijfde middel is identiek aan het vijfde middel in de eerste zaak.

B. Memories van antwoord

Eerste zaak

11.1. De verwerende partij antwoordt dat uit het annulatieberoep blijkt dat de motivering van het (eerste) bestreden besluit de betrokkene in staat stelt te begrijpen op grond van welke feitelijke en juridische gegevens de beslissing is genomen zodat met kennis van zaken kan worden geoordeeld of het zinvol is de beslissing met een annulatieberoep aan te vechten. Zij stelt voorts dat de feitelijke grondslag van het middel niet correct is en dat de verzoekster niet aantoont dat de formele motiveringsplicht geschonden is.

11.2. Met betrekking tot het tweede middel antwoordt de verwerende partij dat het niet de taak van de Raad van State is een onderzoek naar de betrokken feiten in te stellen, dat de verzoekster niet aantoont dat de minister kennelijk onredelijk heeft gehandeld door het (eerste) bestreden besluit te steunen op het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 en dat het bijkomend bodemonderzoek van de BVBA Universoil geen elementen bevat die de vaststellingen van het onderzoek van 7 september 2004 weerleggen. Zij antwoordt voorts dat het bestreden besluit op rechtmatige wijze kan stellen dat de NV Servi-Lab "niet aantoonde dat zij de verontreiniging niet minstens gedeeltelijk

zelf heeft veroorzaakt". De stelling dat uit het door de NV Servi-Lab bijgebrachte bijkomend bodemonderzoek door de BVBA Universoil zou blijken dat haar activiteiten aan de bron van de verontreiniging op perceel nr. 170 W niet de oorzaak ervan konden zijn, is volgens de verwerende partij door het bestreden besluit in overweging genomen en op pertinente en afdoende wijze weerlegd. Zij antwoordt voorts dat de stelling van de verzoekster dat het niet vaststaat "dat de verontreiniging, die in de bodem of het grondwater kwam langs de gecorrodeerde en vervormde buizen, volledig op rekening van NV Servi-Lab en dhr Deleersnyder is te schrijven", niet pertinent is aangezien de bestreden beslissing op grond van het administratief dossier enkel vaststelt dat de NV Servi-Lab niet aantoont dat zij de verontreiniging niet minstens gedeeltelijk zelf heeft veroorzaakt. Ten slotte stelt zij dat de verwijzing naar het beschrijvend bodemonderzoek, opgesteld in opdracht van de BVBA Effilaar, enkel ten overvloede gebeurde, dat dit onderzoek is opgesteld door een erkend bodemsaneringsdeskundige met inachtname van de nodige waarborgen en dat de verzoekster geen afdoende argumenten aanbrengt om de vaststellingen uit dit onderzoek te ontkrachten.

11.3. Met betrekking tot het derde middel antwoordt de verwerende partij dat artikel 11 van het bodemdecreet de aanduiding betreft van de saneringsplichtige bij nieuwe bodemverontreiniging, terwijl het eerste bestreden besluit historische bodemverontreiniging betreft. Zij verwijst voorts naar haar uiteenzetting met betrekking tot het vierde middel.

11.4. De verwerende partij antwoordt met betrekking tot het vierde middel dat bij de aanduiding van een saneringsplichtige enkel de grond waar de verontreiniging tot stand is gekomen, van belang is. Zij stelt voorts dat de beslissing van OVAM van 21 november 2002 definitief is geworden zodat het bestreden besluit er op rechtmatige wijze naar kan verwijzen, dat de verzoekster geen afdoende argumenten aanbrengt om de vaststellingen van het beschrijvend bodemonderzoek, opgesteld in opdracht van de BVBA Effilaar, te ontkrachten en dat het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 voldoende is om tot het bestreden besluit te komen. Zij herhaalt dat het bestreden besluit op

rechtmatige wijze kan vaststellen dat de NV Servi-Lab niet aantoont dat zij de verontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt en dat de verzoekster geen nieuwe elementen aanhaalt die tot een andere conclusie leiden. Ten slotte wijst zij erop dat het bestreden besluit steunt op de vaststelling in het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 dat er een historische grond- en grondwaterverontreiniging door trichloormethaan plaatsvond op de betrokken percelen die een ernstige bedreiging vormt en dat het bestreden besluit onder meer verwijst naar de verontreinigingscontouren zoals deze worden aangeduid in dit beschrijvend bodemonderzoek. De verwerende partij begrijpt de verzoekster niet wanneer deze stelt dat het bestreden besluit geen onderscheid maakt tussen historische en gemengde bodemverontreiniging en dat het de verontreinigingscontouren niet precies aanduidt.

11.5. Met betrekking tot het vijfde middel antwoordt de verwerende partij dat het niet de taak van de Raad van State is om zelf een onderzoek naar de betrokken feiten in te stellen, dat het bestreden besluit behoorlijk voorbereid is en afdoende steunt op het administratief dossier en dat de verzoekster niet aantoont dat het bestreden besluit kennelijk onredelijk is door op grond van het administratief dossier de saneringsplicht van de NV Servi-Lab vast te stellen.

Tweede zaak

12.1. Het antwoord van de verwerende partij op het eerste middel is identiek aan dat in de eerste zaak.

12.2. Met betrekking tot het tweede middel antwoordt de verwerende partij dat artikel 14, § 3, van het bodemsaneringsdecreet moest worden toegepast en niet artikel 39 van het bodemdecreet en dat de minister de argumenten van de verzoekster aangaande de locatie van de verontreiniging, zoals reeds uiteengezet in het beroepschrift van de NV Servi-Lab, behoorlijk heeft bestudeerd zoals moet blijken uit de overwegingen van het (tweede) bestreden besluit. Volgens haar steunt het bestreden besluit onder meer op de verweernota van OVAM die zij zich

eigen heeft gemaakt en haalt de verzoekster geen nieuwe elementen aan die de overwegingen van het bestreden besluit kunnen ontkrachten. Zij stelt voorts dat het bestreden besluit tot de vaststelling komt dat het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 gebaseerd is op voldoende objectieve gegevens en metingen, dat het bestreden besluit steunt op afdoende en daadkrachtige motieven en niet kennelijk onredelijk is. Ten slotte stelt zij dat het bestreden besluit op rechtmatige wijze vaststelt dat dit beschrijvend bodemonderzoek conform is aan de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet en dat OVAM geen aanvullende onderzoeksverrichtingen diende op te leggen.

12.3. Met betrekking tot het derde middel antwoordt de verwerende partij dat artikel 11 van het bodemdecreet een cascadesysteem invoert onder de potentiële saneringsplichtigen en dat het bestreden besluit steunt op het administratief dossier om te besluiten dat de NV Servi-Lab niet aantoont dat zij niet de saneringsplichtige is. Zij antwoordt voorts dat de opmerking van de verzoekster dat de NV Servi-Lab nooit eigenaar is geweest van het perceel nr. 170 K en er ook nooit geëxploiteerd heeft, niet pertinent is, dat overeenkomstig artikel 11 van het bodemdecreet enkel de grond waar de verontreiniging tot stand kwam, bepalend is voor het aanduiden van de saneringsplichtige. Ten slotte stelt zij dat het bestreden besluit terecht antwoordt dat de bodemsaneringsdeskundige geen saneringsplichtige mag aanwijzen, maar enkel objectief verschillende elementen mag weergeven en dat de uiteindelijke bepaling van de saneringsplicht bij OVAM ligt die zich hiervoor baseert op alle elementen uit het dossier en op de bepalingen van het decreet.

12.4. Voor haar antwoord op het vierde middel verwijst de verwerende partij naar haar antwoord op het vijfde middel in de eerste zaak.

Derde zaak

13.1. Het antwoord op het eerste middel is identiek aan het antwoord in de eerste zaak.

13.2. Het antwoord op het tweede middel is gelijkluidend met het antwoord in de eerste zaak. De verwerende partij voegt daaraan toe dat het bestreden besluit de interpretatie van de verklaringen van de betrokken partijen door de bodemsaneringsdeskundige zorgvuldig heeft onderzocht en dat het niet kennelijk onredelijk is te stellen dat de erkende bodemsaneringsdeskundige de verschillende gegevens met de nodige voorzichtigheid heeft geïnterpreteerd en daaruit "voorzichtig" een besluit heeft getrokken.

13.3. Met betrekking tot het derde middel antwoordt de verwerende partij dat in artikel 11, 1°, van het bodemdecreet wordt verwezen naar de exploitant die op de verontreinigde grond gevestigd is op het ogenblik van de aanmaning tot het opstellen van een bodemsaneringsproject of het uitvoeren van de bodemsaneringswerken.

13.4. De verwerende partij antwoordt met betrekking tot het vierde middel dat de beëindiging van de handelshuurovereenkomst, gerechtelijk ontbonden door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, geen stopzetting of sluiting is die aanleiding geeft tot het indienen van een bodemsaneringsproject in de zin van het bodemsaneringsdecreet.

13.5. De verwerende partij antwoordt met betrekking tot het vijfde middel dat het (derde) bestreden besluit onder meer uitspraak doet over het beroep ingesteld door de BVBA Waste Control tegen de beslissing van OVAM die aan de BVBA Waste Control overeenkomstig artikel 14, § 3, van het bodemsaneringsdecreet een termijn van 90 kalenderdagen oplegt tot het opstellen en indienen van het bodemsaneringsproject. Volgens haar stelt het bestreden besluit daarbij enkel vast dat de BVBA Waste Control aantoont dat zij niet de saneringsplichtige is en moet het bestreden besluit niet aantonen dat de NV Servi-Lab wel saneringsplichtig is.

C. Memories van wederantwoord

Eerste zaak

14.1. De verzoekster repliceert met betrekking tot het eerste middel dat uit het (eerste) bestreden besluit niet blijkt dat het de elementen uit het administratief dossier waarop het steunt, uitdrukkelijk en uitgebreid aangehaald en overwogen heeft.

14.2. Met betrekking tot het tweede middel repliceert de verzoekster dat de stelling in het bestreden besluit dat één van de bronnen van verontreiniging zich op perceel nr. 170 K bevindt, aantoont dat dit perceel niet louter een "weerslag-perceel" is, maar minstens een bronperceel is. Zij stelt voorts dat het beschrijvend bodemonderzoek dat is opgesteld in opdracht van de BVBA Effilaar, éénzijdig en niet tegensprekelijk is opgesteld.

14.3. De verzoekster repliceert met betrekking tot het derde middel dat het er niet toe doet of artikel 11 dan wel artikel 22 van het bodemdecreet van toepassing was, omdat deze, volgens haar, inhoudelijk op hetzelfde neerkomen.

14.4. Met betrekking tot het vierde middel merkt de verzoekster op dat in het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 melding wordt gemaakt van gemengde bodemverontreiniging en dat ook het bodemonderzoek uitgevoerd door de BVBA Universoil op de aanwezigheid wijst van bodemverontreinigingen van gemengde aard.

14.5. Ten slotte repliceert de verzoekster met betrekking tot het vijfde middel dat "door te steunen op gissingen, veronderstellingen, éénzijdige beschuldigingen van derden die zichzelf willen vrijpleiten", de verwerende partij wel degelijk op kennelijk onredelijke wijze tot het bestreden besluit is gekomen. De verwerende partij had volgens haar "de gegevens van het administratief dossier nauwgezet dienen te controleren op hun waarachtigheid - quod non".

Tweede en derde zaak

15. In de respectieve memories van wederantwoord worden geen nieuwe elementen aangehaald.

Beoordeling

16. Wat de aangevoerde schending van de motiveringsplicht betreft in de drie beroepen, blijkt uit de lezing van de drie bestreden besluiten dat zij uitvoerig gemotiveerd zijn, dat zij verwijzen naar bodemonderzoeken die aan de verzoekster bekend zijn, dat zij op een klare wijze aangeven welke de conclusies zijn en waarom die hebben geleid tot de bestreden besluiten.

Het eerste middel in de drie beroepen is niet gegrond.

17. Wat de schending van de materiële motiveringsplicht betreft, zoals aangevoerd als tweede middel in de drie beroepen, verwijst de verzoekster naar het beschrijvend bodemonderzoek van de BVBA Universoil. Dit onderzoek heeft echter enkel betrekking op de historische verontreiniging met trichloormethaan en meer in het bijzonder over de respectieve verantwoordelijkheid hiervoor van de NV Servi-Lab en de BVBA Waste Control. Hoewel het te dezen gaat om een historische verontreiniging met trichloormethaan en een gemengde verontreiniging met tetrachloormethaan, bundelt de BVBA Universoil deze als "chloormethanen en chloorethenen". Het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 vermeldt inderdaad een verontreiniging met tetrachlooretheen in een grondmonster uit de boorlocatie B110, op het perceel nr. 170 K en een verontreiniging met dezelfde stof in het grondwater uit de peilbuizen B13, B30 en B44, eveneens op het perceel nr. 170 K. De deskundige ziet echter geen verband met de te onderzoeken verontreiniging met tri- en tetrachloormethaan, die volgens hem tot stand zijn gekomen op de percelen

nrs. 170 X en 170 W, en laat deze verontreiniging met tetrachlooretheen daarom verder buiten beschouwing.

De BVBA Universoil licht niet toe waarom zij de door haar aangehaalde peilputten kiest en niet de analysegegevens bespreekt van de andere peilputten. Evenmin consequent is het uit meerdere peilputten diegene te selecteren waar verontreinigende stoffen voorkomen in een bepaalde combinatie, om daarna die selectie een duidelijke aanwijzing te noemen dat de betreffende stoffen eenzelfde oorsprong hebben. De verzoekster toont ook niet aan dat de verhouding tussen de concentraties van deze stoffen vergelijkbaar is in de verschillende putten. Voorts dient, wanneer de verontreiniging met trichloor-methaan en tetrachloormethaan inderdaad voor een deel zou zijn ontstaan op perceel nr. 170 K zelf, dit tot uiting te komen bij het vaststellen van de verontreinigingscontouren. De in het conformverklaarde beschrijvend bodemonderzoek getekende verontreinigingscontouren zijn enerzijds gebaseerd op de vastgestelde feiten inzake de aangetroffen verontreiniging, de terreingesteldheid en de grondwaterstroming, en anderzijds op de veronderstelde oorzaak van de verontreiniging op de percelen nrs. 170 X en 170 W. De BVBA Universoil brengt echter niets in tegen de verenigbaarheid van de vastgestelde verspreiding van de verontreiniging met de gehanteerde veronderstellingen over de oorsprong ervan.

De verzoekster blijft bijgevolg in gebreke om aan te tonen dat het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 op feitelijk foutieve gronden heeft geconcludeerd dat de te saneren verontreiniging zich op perceel nr. 170 K heeft verspreid van op de percelen nrs. 170 X en 170 W.

Voor het aanwijzen van de saneringsplichtige voor de vastgestelde bodemverontreiniging speelt het geen rol of het reinigen van vaten en het stukslaan van verpakkingen op de parking inderdaad hebben plaatsgevonden en wie dit gedaan zou hebben. Duidelijkheid hierover verandert niets aan de vaststelling dat de NV Servi-Lab de exploitant was op die grond, zowel in de

periode waarin de verontreiniging er tot stand is gekomen, als ten tijde van het vaststellen ervan. Voor de saneringsplicht maakt dit geen verschil uit. In het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004 blijkt dat dergelijke handelingen deels aan de basis kunnen liggen van de gemengde verontreiniging met tetrachloormethaan. De NV Servi-Lab heeft in haar administratief beroep tegen de opgelegde termijn voor het opstellen en indienen van een bodemsaneringsproject voor de gemengde bodemverontreiniging wel haar principiële saneringsplicht betwist, maar heeft niet gevraagd om, als ze toch saneringsplichtig zou blijken, ervan vrijgesteld te worden zodat deze kwestie voor het beroep in de tweede zaak irrelevant is. Voor de historische verontreiniging met trichloormethaan heeft de NV Servi-Lab wel vrijstelling gevraagd, maar voor die verontreiniging is in het beschrijvend bodemonderzoek geen sprake van de kwestieuze handelingen, zodat deze geen rol kunnen spelen voor de vraag of de NV Servi-Lab aantoont dat ze de verontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt. Voor het beroep in de derde zaak ten slotte, moet worden vastgesteld dat deze kwestie irrelevant is voor de vraag of de BVBA Waste Control saneringsplichtig is.

Voorts doet het voor het aanwijzen van de saneringsplichtige voor de vastgestelde bodemverontreiniging evenmin ter zake dat het lokaal van waaruit de lozingen zijn gebeurd waardoor de lekken in de rioolbuis zouden zijn veroorzaakt, daarna niet meer is gebruikt door de NV Servi-Lab, maar enkel door de BVBA Waste Control. Het gaat er om dat beide bedrijven hebben geloosd langs de lekkende riolering.

Het middel is niet gegrond.

18. De schending van artikel 39 van het bodemdecreet wordt bijkomend aangevoerd in het tweede middel in de tweede zaak. Uit de hogerstaande beoordeling blijkt dat de verzoekster niet aantoont dat het beschrijvend bodemonderzoek nog niet kon worden conform verklaard omdat er nog aanvullende onderzoeksverrichtingen nodig waren.

Het middel is ongegrond.

19. De schending van artikel 11 van het bodemdecreet wordt aangevoerd in het derde middel in de drie zaken.

19.1. De verwerende partij merkt terecht op, met betrekking tot het beroep in de eerste zaak, dat voor historische verontreiniging niet artikel 11 maar wel artikel 22 van het bodemdecreet van toepassing is aangezien in het eerste bestreden besluit uitspraak wordt gedaan over het administratief beroep van de NV Servi-Lab tegen de weigering van OVAM om haar vrij te stellen van saneringsplicht voor de historische verontreiniging.

Het derde middel in de eerste zaak is bijgevolg niet ontvankelijk.

19.2. In de tweede zaak argumenteert de verzoekster dat zij nooit exploitant is geweest op perceel nr. 170 K. Uit de hiervoor gemaakte beoordeling blijkt dat de verzoekster niet aantoont dat de verontreiniging niet tot stand gekomen is op de percelen nrs. 170 X en 170 W. De argumentatie als zou niet vaststaan dat de NV Servi-Lab exclusief verantwoordelijk zou zijn voor de bodemverontreiniging, doet niet ter zake bij de vraag naar wie in beginsel saneringsplichtig is. Bij de vraag of de saneringsplichtige aantoont dat hij de verontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt, volstaat het niet dat deze zou aantonen dat hij de verontreiniging niet alleen heeft veroorzaakt.

19.3. Wat de derde zaak betreft, wordt gesteld dat niet de NV Servi-Lab maar de BVBA Waste Control de feitelijke controle had over het terrein op het ogenblik van de verontreiniging. Deze bewering is irrelevant omdat het (derde) bestreden besluit louter vaststelt dat op de verontreinigde grond twee exploitanten actief waren, met name de BVBA Waste Control en de NV Servi-Lab, en dat die allebei loosden langs de bewuste rioolbuis. Het bestreden besluit stelt dat de NV Servi-Lab in beginsel saneringsplichtig is omdat zij op 11 februari 2006,

datum van de aanmaning door OVAM, exploitant was op de grond waar de bodemverontreiniging tot stand kwam. De verzoekster weerlegt dit niet.

Het middel is ongegrond.

20. De schending van artikel 12 van het bodemdecreet wordt in de eerste zaak samen met artikel 23 van het bodemdecreet aangevoerd in het vierde middel, en in de tweede zaak samen met artikel 11 van het bodemdecreet in het derde middel.

20.1. Wat de eerste zaak betreft, beroept de verzoekster zich bijgevolg zowel op de vrijstellingsregeling voor nieuwe/gemengde verontreiniging als op die voor historische verontreiniging. Nochtans heeft het eerste bestreden besluit enkel uitspraak gedaan over een vraag tot vrijstelling voor de historische verontreiniging. Voor de gemengde verontreiniging heeft de NV Servi-Lab nooit vrijstelling gevraagd.

Zij verwijst naar een eertijds, ingevolge het oriënterend bodemonderzoek van 14 juli 2000 op perceel nr. 170 K, door OVAM voorlopig ingenomen standpunt over de saneringsplicht van de BVBA Effilaar voor de verontreiniging op dat perceel. Na het daaropvolgende beschrijvend bodemonderzoek, heeft OVAM met een brief van 21 november 2002 dat standpunt verlaten. Een door OVAM verlaten beoordeling van de vraag of de verontreiniging is ontstaan op perceel nr. 170 K zelf of op de naastgelegen percelen nrs. 170 X en 170 W, en dus van de vraag naar de principiële saneringsplicht, toont de onwettigheid niet aan van een latere beoordeling door OVAM en de verwerende partij van de vraag of de NV Servi-Lab aantoont dat zij de verontreiniging op de percelen nrs. 170 X en 170 W niet zelf heeft veroorzaakt.

Opnieuw verwijst zij naar haar administratief beroep tegen het conformverklaren van het beschrijvend bodemonderzoek van 7 september 2004, ter gelegenheid waarvan zij het verslag van de BVBA Universoil voorlegde,

waaruit zou moeten blijken dat de verontreiniging die werd aangetroffen op perceel nr. 170 K, daar ook tot stand gekomen was. Opnieuw voert zij aan dat er twee exploitanten hebben geloosd langs dezelfde rioolbuis en beroept zij zich op het feit dat zij het lokaal van waaruit vroeger de CVBA Silortho zou hebben geloosd, daarna niet meer heeft gebruikt. Er kan dan ook verwezen worden naar de beoordeling onder punt 17.

Het middel is ongegrond.

20.2. Voor zover in de tweede zaak de artikelen 11 en 12 van het bodemdecreet samen worden aangevoerd, wordt verwezen naar voorgaande beoordeling.

Het middel is ongegrond.

21. Voor zover in het vierde middel in de derde zaak de schending wordt aangevoerd van de artikelen 10, 37, 44 en 50 van het bodemsaneringsdecreet, wordt vastgesteld dat het derde bestreden besluit dateert van 19 november 2008, na de opheffing van het bodemsaneringsdecreet op 1 juni 2008 en de inwerkingtreding van het bodemdecreet op dezelfde datum. De verzoekster voert aan dat de BVBA Waste Control een bodemsaneringsproject had moeten indienen bij de beëindiging van haar activiteiten als huurder van het handelspand. Zij geeft echter niet aan hoe het derde bestreden besluit de genoemde inmiddels opgeheven artikelen zou hebben geschonden.

Het middel is onontvankelijk.

22. Voor zover in de drie zaken de schending wordt aangevoerd van het rechtsbeginsel "actori incumbit probatio", is reeds uit de beoordeling van de overige middelen gebleken dat de verzoekster niet aantoont dat de verwerende partij zich voor één van de bestreden besluiten gebaseerd heeft op ondeugdelijke feitelijke motieven.

De verwerende partij dient niet aan te tonen dat de NV Servi-Lab de verontreiniging heeft veroorzaakt en daarom saneringsplichtig is. Het al dan niet zelf veroorzaakt hebben van de verontreiniging is pas dienend als vrijstelling wordt gevraagd door iemand die in beginsel saneringsplichtig is. De bewijslast ligt bij diegene die de vrijstelling vraagt. De verzoekster vermeldt voorts "beschuldigingen", zonder nader toe te lichten wat zij daarmee bedoelt. Uit de toevoeging in de tweede zaak van "valse betichtingen" in "het bodemonderzoek van BELCONSULTING voor EFFILAAR BVBA", wordt begrepen dat het gaat over het vermeende reinigen van vaten en stukslaan van verpakkingen op de parking. Deze gebeurlijke handelingen spelen echter geen rol bij het vastellen dat verontreiniging is aangetroffen met trichloormethaan en tetrachloormethaan, dat deze verontreiniging tot stand is gekomen op de percelen nrs. 170 X en 170 W, dat de NV Servi-Lab als exploitant aanwezig was op die percelen, zowel in de periode dat de verontreiniging er tot stand kwam, als ten tijde van de bodemonderzoeken die de verontreiniging hebben vastgesteld, als ten tijde van de aanmaningen aan haar adres om bodemsanering uit te voeren en dat de NV Servi-Lab heeft geloosd langs de lekkende rioolbuis die tot de verontreiniging heeft geleid. Het conform verklaren van een beschrijvend bodemonderzoek houdt niet in dat alle erin vermelde vermoedens en opgevangen geruchten voor waarachtig worden verklaard.

Het middel is ongegrond.

BESLISSING

1. De zaken A. 191.173/VII-37.316, A. 191.175/VII-37.319 en A. 191.211/ VII-37.318 worden gevoegd.

2. De Raad van State verwerpt de beroepen.

3. Het faillissement van de NV Servi-Lab wordt verwezen in de kosten van de beroepen tot nietigverklaring, begroot op 525 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van achtentwintig april tweeduizend en elf, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Luc Hellin,	kamervoorzitter,
Eric Brewaeys,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,

bijgestaan door

Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier	**De voorzitter**
Elisabeth Impens	**Luc Hellin**